

Українська мова

5 клас

10.02.2025.

**Узагальнення й систематизація
вивченого з теми «Словосполучення та
речення»**

Мета: систематизувати та узагальнити знання учнів про словосполучення, речення та його види, про члени речення; удосконалювати навички грамотного письма; збагачувати лексику учнів; розвивати активність, самостійність мислення; виховувати повагу до рідного слова.

Ми повторюємо...

Синтаксис- розділ науки про мову, в якому вивчаються словосполучення та речення

Гра «Так чи ні»

Речення, в якому є другорядні члени називається поширеним?

Підмет – другорядний член речення, який відповідає на питання хто? що?

До другорядних членів речення належать додаток, означення, обставина?

Обставина може вказувати на місце, час, умову?

Підмет та присудок – граматична основа речення?

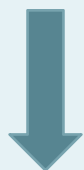
Словосполучення- це два (і більше)
самостійних слова, одне з яких є
головним, а інше залежним

Ці слова пов'язані

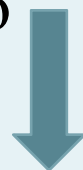
за змістом

і

граматично

- за допомогою
питання

- за допомогою закінчень;
- за допомогою закінчень
і прийменників

Пригадайте:

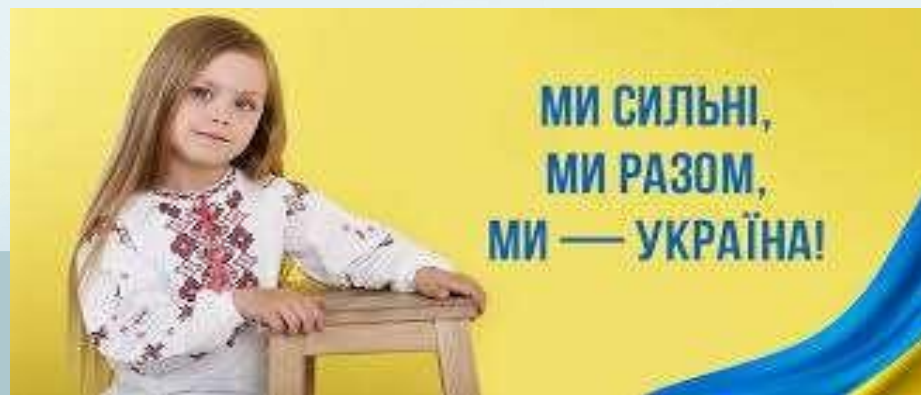
До словосполучень не належать:

- ☐ поєднання іменників або займенників із прийменниками
(під дощем, за тобою);
- ☐ підмет і присудок (почався дощ);
- ☐ слова, незалежні одне від одного (рясний і теплий);
- ☐ стійкі сполуки (фразеологізми) побити глека (= посваритися).

**Завдання: Знайдіть лише
сповосполучення.**

**Визначте в кожному головне
і залежне слова**

Говорити з учителем, біля паркану, осінні дощі,
батько працює, день і ніч, любити літо, квіти з
паперу, артисти з міста, велика і маленька, велика
груша, світлий колір, іти додому, брат іде, хвалити
сестру, у школі.

Потрібно пам'ятати:

Речення — це одне або кілька слів, які виражають закінчену думку. У кінці речення завжди стоїть розділовий знак.

За метою висловлювання:

Розповідне

Питальне

Окличне

Містить повідомлення про якісь факти, події чи явища діяльності.

Містить запитання, що спонукає співрозмовника до відповіді.

Виражає спонукання до дії у формі прохання, поради, наказу, заборони.

Завдання: Перебудуйте розповідні речення у питальні та спонукальні.

Розповідні

Марійка розв'язала задачу.

Миколці вже час прокидатися.

Діти грали у квача.

ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ.

□ Граматичну основу речення складають головні члени (підмет і присудок) або один голосовий член речення. Другорядні члени речення (означення, додаток, обставина) утворюють групу підмета і групу присудка.

Другорядні члени речення

додаток

Означас предмет і
відповідає на питання
будь-якого відмінка, крім
називного.

Підкреслюється

(пунктиром)

означення

Вказує на ознаку
предмета і
відповідає на
питання
який? чий? котрий?
Підкреслюється

~~~~~
(хвилястою лінією)

обставина

Означас різні
ознаки дії і
відповідає на питання Як?
Де? Коли?
Куди? Звідки? З
якою метою?
Підкреслюється

(пунктиром з крапкою)

Випишіть із речення всі словосполучення. Поставте питання від головного до залежного слова.

Тонуть в золоті і теплій синяві принадні простори і
закликають усе в степу до спокою і миру
(*О.Довженко*).

Зразок: Тонуть (у чому?) — в золоті.

- **Замініть питальні речення на спонукальні.**

Запишіть їх. Підкресліть граматичну основу.

1. Ти завдання виконав своєчасно?
2. Чи допомагаєш ти дома рідним?

Знайдіть у вказаних реченнях другорядні члени:

Варіант 1 — додатки.

Варіант 2 — означення.

Варіант 3 — обставини.

Існують рослинні і тваринні народні символи України. До рослинних символів належать калина, верба, дуб, тополя, барвінок, чорнобривці.

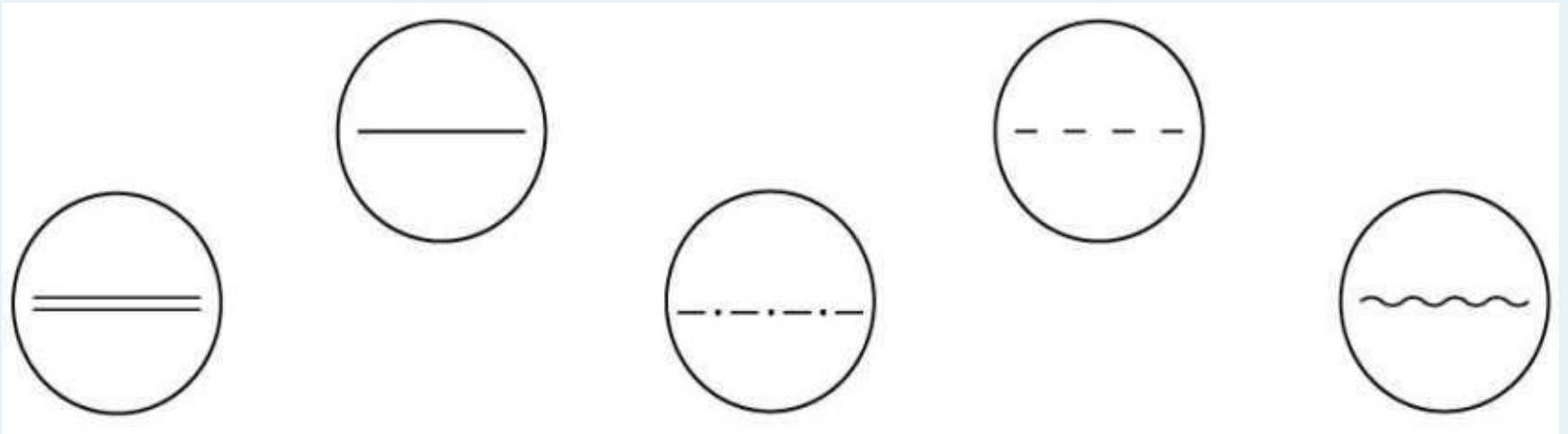
- Перепишіть,
заповнюючи пропущені місця
самостійно дібраними
означеннями.
Якими частинами мови вони
виражені?

На початку червня гілки калини вкриваються
суцвіттями ... квіточок, і стоять її ... кущі, наче
... наречені. У вересні рослина вкривається ...
плодами. І квіти, і ягоди калини допомагають
від ... недугів.

«Склади схему»

Блідий місяць над Дніпром сплив. Мерехтить
роса навколо на зеленій траві.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Підготуйтеся до
діагностувальної роботи за
темою :
”Словосполучення та речення.
Головні та другорядні члени
речення”, “Інформація”.

